

Ander eksekutivo

I Evaluac a ad-xok va s o vazdipen le thovdinenqe op iune va s le pokimata tikn arinde va s o Programo Opera ionalo Inkluziune vi Demnitate So ala (POIDS) 2021-2027 si an ar o kontrakto „**Implementar a le Planosqi va s i Evaluac a le Programosqi Opera ionalo Kapitalo Umano 2014-2020, Loto 1no: I Evaluac a le interven anqi an -o domenio le so alo inkluziune**”, pa al le trin ekser icur a va s i evaluac a dikhindoj i Evaluar a Retrospektivole Programosqi Opera ionalo o Bar aripen le Manu enqe Resurse 2007-2013, jekh evaluar a intermed aro vi jekh agorisardi le Programosqi Opera ionalo Kapital Umano 2014-2020 vi aver evaluac ie ad-xok k-aj keren pes palal le nevojes.

I Evaluac ia ad-xok k-aj kerel o obiekto le akanutnesqe raporto sas la k-i baza o mangipen le but nqo nr. 101294/09.11.2020, formulime le Ministeros ar va s le Investi ie vi Proiektur nqo Evropene (angluno Ministerio va sle Fondur a Evropene) aj si les sar skopo o vazdipen le indentifikar qo vi o phenipen le op iune le pokimatenqe tikn arinde/ lok ardine aplikabilo an -i implementar a le interven anqi FSE+ finan imeka ar o POIDS 2021-2027 p-i baza le sikavdine lek ie vi le eksperien e an ar i implementar a POCU 2014-2020.

Le duj obiekтивur a spe ifiko sas thovdine, korespunzime va s le etape le implementar aqe va s i evaluac a sar si:

- I Identifikac ia le lokh ardine op iune pokimantenqi la he le ak iunenqe finan ime vi le kategor aqe va s le pokimata, an -o koerento modo le akanutne kadro a va s i reglementar a vi i anglutni eksperien e le implementar aqi;
- O keripen le lok ardine pokimatenqo arakhle sar priorotario, palal le mangimata le regulamentenqe FESI vi le formatenqe va s le opera ionalo programo.

An -o mangipen le but nqo sas thovdine duj mangimata dikhindoj:

- I Analiza le 4to teme dikhinde le prioritenqe va s o programo sar o obiekto le analizaqo, k-a ste dikhen/ arakhlen le op iune va s le pokimata lokh ardine la he le ak iunenqe vi le kontekstosqe va s o programo,
- I aplikac ie va s le metode le kidimasqe va s le date vi i kalkula ie le Op iunenqi va s le Lok ardine Pokimata va s  l maj  ira le 4to pokimata an ar kodolen e k-aj si arakhle.

Le Pu himata va s i evaluac ie sine le dujto spe ifiko obiekтивur anqe sar si :

1. **Save sine le aferento ak iune va s le teme evaluac aqe k-aj si le op iune va s le pokimata lokh ardine sine aplikabilo?**
2. **Savi si i metodologia va s o kalkulo le op iune le lokh ardine pokimatenqe alosarde ?**

K-a ste vak aren le pu himanteqe le evaluac aqe i metodologia dindi ingerd as jekh seto le metodenqo vi instrumentur nqo kerdine palal i m asur a pharimasqi va s o programo opera ionalo jekhe but bare gine a va s le prioriteta, ak iune, tipur a pokimatenqe, benefi aro vi grupur a  inta.

I jekhtuni faza le rodimasqi thovd as pes p-o jekh rig p-i literatura va s i spe aliteta, dikhindoj le op iune va s le lokh ardine pokimata, p-o jekh tema le Fondur anqi Evropene Strukturalo vi le Investi ie jekhe sa tikne eksperien a a, ama bare intereso a vi but promovime le Komisie Evropeno. An ar aver rig, o rodipen dikhl as palal i kartografier a le ak iunenqi vi le pokimatenqi aferento lenqe le skopo a te kerel identifikac ie vi prioritizar a va s o phenipen le neve lokh ardine pokimata va s i vaxt 2021-2027. I kartografier a mukhel vi jekh dikhipen opral o programo dikhindoj ke jekh pokipen loh ardino a sti te ave la ho maj bute opera iunenqe an ar vareso ak iune vi prioriteta vaj an -e jekh opera iune a sti te aven maj but loh ardine pokimata implementime. O Rezultato kadale analize a h ol jekh instrumento va s i referen ie savo parcurso le implementa aqo va s o programo k-aj i adopta ie le opera ionalo programosqi vi i implementar a le op iunenqi va s le lokh ardine pokimata na agorisarel le aproba a le opera ionalo programosqi, aj zal angle savi vaxt lesqi. Le neve op iune va s le lokh ardine pokimata identifikime sar pretabilo an -e kad a faza a sti te avel phendi vi maj t rzio, p-o parcurso le implementa aqo, jekh drom le mekanismur a va s i implementar a keren pes klarifikime.

Palal kad a analiza aprofndime va s le pro esur a vi le sub pro esur a va s i implementar a thovde pa al le eligibilu pokimata, sasa alosarde pan  op iune le lokh ardine pokimatenqe, k-a ste aven bar arde maj anlal,

asigurisarindoj jekh impakto vazdino opral o proĉeso le lohărimasqo aj kodolesqe ke sine aplikabilo jekhe bare ginesqe vaś le operaĉiune, le benefiĉaro vaś le finanĉară vaj kerel implikaĉia le repetitivo proĉesură jekhe bare gineĉa vaś le pokimata le tikne valorănqe k-aj keren jekh pheripen konsiderabilo administrativo. Le panĉ lokhărdine pokimata zan opral o tikno mangipen vaś i soliĉitară le butănqi k-aj dikhel 4 barărde metodologie.

K-ašte keren i definiră le panĉe lokhărdine pokimantenqi sas kidine date vi informaĉie kaĉar o POCU 2014-2020, aj vi anĉar o kadro le intervenĉie FSE anĉar i vaxt 2007-2013, sas ĉirdine vi utilizime statistiko date relevante le opreaĉiunenqe anĉar o domenio le soĉălo inkluziune. Kodolenqe avine lenqe panda le date vi analize kalitative k-aj kerdine pes lenqe interviură, sondaze, konsultaĉie anĉ-e le videokonferinĉe vaj xramosarinde le implikime autoriteta anĉ-i gestionară le POCU 2014-2020, aj vi le benefiĉaronĉa le finanĉarăqe vaś i intervenĉie POCU 2014-2020 anĉ-e le dikhinde domenură. Save kadala sas analizime vi prezentime anĉ-e metodologie save lokhărdine pokimatesqi barărdo anĉ-e le fundamentaro studie vi anĉ-o standardo formato kerdino le Regulamento vaś le Khetanes Dispoziĉie 1060 anĉar o 2021, maj eksakto o Apendiĉe 1no le Aneksako V, k-aj kompletisarel pes save lokhărdine pokimantenqe vi del pes angle k-i Autoriteta vaś o Audito vaś i eks-ante evaluaĉie.

E Prinĉipalo konkluzie vaś i evaluară ad-xok sine kadala:

C1. O Potenĉălo le lokhărdine pokimatenqo si but baro anĉ-o POIDS, issindoj identifikime pokimata le bare repetivitetaĉa anĉ-e jekh vaj maj but operaĉiune vi jekhe semnifikativo alokară. Sas identifikime operaĉiune vi opĉiune le lokhărdine pokimata le maj vazdo impakto dikhindoj i simplifikară issindoj abordime le prioritetaĉa. Le trin angalutne OPĉIUNE LE LOKHĂRDINE POKIMATENQE POIDS01, POIDS02 Vi POIDS03 si len o potenĉălo jekhe but vazdino impakto datorime le bare ginesqe vaś le operaĉiune anĉ-e aśti te kerel pes aplikaĉie, le bare ginesqe vaś le benefiĉaro vaś i finanĉară vi le semnifikativo volumo vaś i finanĉară.

Anĉ-o kadro le evaluaĉăqo sas identifikime sar prioriteta vi aplikabilo kadala lokhărdine pokimata, anĉ-e kadalenqe sar kerdine le analize vi le fundamentară trebjume:

POIDS01 kosto unitaro vaś le salarie le angăzime personalo vaś o keripen le soĉălo bută le trine baremurănĉa p-o trin nivelură le sikavimasqe.

- POIDS02 kosto unitaro le profesionalo kalifikară le trine baremură vaś le nivelură 2,3 vi 4
- POIDS03 kosto unitaro le profesionalo zangli formarăqo
- POIDS 04 kosto unitaro le kostosqo le materialonĉa konsumime k-o keripen le butănqo vaś i griză kheresĉe, le duj baremonĉa kalkulime palal o grado le dependenĉăqo vaś o phuro manuś grizime.
 - POIDS05 Opĉiuni le lokhărdine kostosqo vaś le soĉălo diagnoze vi le analize vaś le nevoje ingerindoj duj variante
 - O Kosto unitaro vaś i dekontară le CE konformo le artikuloĉa 94 anĉar o din Regulamento le Khetanes Dispoziĉie 1060/2021
 - I Suma forfeĉara le soĉălo diagnoze vaś i dekontară le benefiĉaronĉa konformo le artikuloĉa 53 o Regulamento le Khetanes Dispoziĉie 1060/2021

C2. O potenĉălo le lokhărdinimasqo anĉar i aplikară le lokhărdine pokimata/ kostură difinime palal o regulamento, k-aj na mangel i metodologie le definirăqo si but vazdo vi o eforto semnifikativo si tiknărindo. I adoptară vi i aplikară le opĉiune vaś le simplifikime/ lokhărinde pokimata si jekh zinzardo vi komplekso proĉeso, praktiko zinzardel pes p-i savi vaxt vaś i implementară le programosqi, k-aj le opĉiune le simplifikime kostură te aven adaptime aj te keren valorifikaĉie le laĉhe kondiĉie k-aj n-aśti te aven ndentifikime k-o astaripen le programarăqo. Vareso opĉiune le simplifikime kosturănqe n-aśti te aven definime anĉ-i vaxt le programarăqi k-aj le mekanismură le implementarăqe ĉi sine sufiĉiento klaro vi detalăme k-ašte aśtil te prinzaren pes le faktură k-aj aśti te keren influenĉă le fezabilitetaqe vi efikaĉetatăqe OCS.

C3. Vareso opĉiune le simplifikime kosturănqe sine relevante maj bute operaĉionalo programurănqe finanĉime kaĉar o FSE. I definiră le opĉiune le simplifikime kosturănqe trebul te avel kerdini anĉar jekh maj buxli perspektivo le programosqi, respektivo o fondo (FSE+ anĉ-e kadava kazo). Kadă abordară ingerel k-i jekh

simplifikarã suplimentarã anΘar i perspectiva vaş i asigurarã jekhe uniformittaqi le beneficiãronqi k-aj keren partiçiparã k-e maj but programurã tha' dikhen opral i utilizarã maj bute opçionenqi vaş le similaro akçiune k-aj aşti te keren konfuzie vi erorurã.

C4. I analiza konfirmisarel jekh serie le beneficiõ asoçime le simplifikime kosturãnça sar si : o tiknãripen le administrativo pharimasqo (tha' sa k-o nivelo le beneficiãronqo aj vi k-o nivelo le autoritatenqo), i konçentrarã le resursenqi p-o lelipen le rezultatenqo tiknãrindoq o administrativo eforto.

Rekomandaçie:

R1. Kerel pes i rekomandaçie le MIPE khetanesΘe le AM te analizisaren le variante le OCS vi le baremurã definime vi kalkulime k-aj te keren deçizie vaş le optimo/ laçhe variante anΘ-i korelaçie le avere programurãnça FSE, **inklusivo le opçiune vaş le simlifikime kosturã dikhinde anΘ-o RDC 1060/2021.**

R2. Kerel pes i rekomandaçie le kerimasqe jekhe butãqe grupo anΘ-i koordonarã le MIPE vaş **o anglal zalipen le ingerimasqo proçeso vaş le simplifikime kosturã, lindo sar jekh proçeso lungone dromesqo koordonime anΘ-o sistemo le evropeno sistemurã jekhe efiçiento vi unitarã aplikarã.**